

Аляксей Мусорын

...Чытаючы кнігу вершаў
На мове далёкай краіны
Адпачываю ад бедаў Радзімы...

Беларускі паэт з Новасібірску

Я пазнаёміўся з Лёшкам Мусорыным у 1984 годзе ў Новасібірску на Усесаюзнай студэнцкай навуковай канферэнцыі. Нас пасялілі ў інтэрнаце Акадэмгарадку, прычым дзеля таго выселілі студэнтаў-новасібірцаў (Акадэмгарадок даволі далёка ад Новасібірску, ездзіць народу лянота, а памяшканьняў не хапала). Але студэнцкае брацтва дапамагло, і ўсім у выніку хапіла месца: нам, гасьцям, дасталіся ложка, а гаспадары бяз доўгіх роздумаў перабраліся на падлогу.

Няскладны даўгалыгі Лёшка, акуллярк, як і я, зьдзіўляў багацьцем фантазіі, цытаваньнем Бродскага; я, тады студэнт філфаку Гарадзенскага ўніверсітэту, чуў вершы будучага набілянта ўпершыню. Затое ён ня ведаў Цвятаеву, Брусава, Антакольскага, якія ў тых гады былі далёка непанулярныя сярод “прасунутых” сібіракоў.

На трэці ці чацьвёрты дзень Мусорын сказаў: “Слухай, братка ты мой, а пачытай вершы на беларускай мове”. І тут

высьветлілася, што я, на сваю ганьбу, ведаю напамяць толькі “Санет” Багдановіча ды “Быў сьмешны дзядзька той часінай...” — з “Новай зямлі”. І ўсё. Трохі напружыўшыся і прыгадаўшы “Песьняроў”, прачытаў “Спадчыну”.

Мусорын “цягнуўся”. Яму, паліглоту, было прыемна. Цягам астатніх двух дзён ён даставаў мяне сваімі пытаньнямі пра формы розных часьцінаў беларускай мовы, а прыканцы прапанаваў: “Слухай, братка, дашлі мне некалькі падручнікаў па беларускай мове і слоўнік!”

Я даслаў. Гэта было ня самае вялікае глупства ў маім жыцьці. Але ўсё ж такі глупства. Мусорын пачаў грызьці асновы беларускай мовы з упартасьцю неафіта. Ён пісаў мне лісты на беларускай мове з патрабаваньнем выпраўляць памылкі. Давялося мне вывучаць мову нанова. Потым яму спатрэбілася мастацкая літаратура. У Новасібірск паляцелі пасылкі са зборамі твораў Караткевіча і Гарэцкага. І гэтак – да 1991 году, калі Мусорын прыехаў у Менск у вясельнае падарожжа з жонкай Ларысай.

Ён захапляўся Беларуссю. Ён лавіў кайф. Яму падабалася. Ён штосьці ўвесьчасна казаў па-беларуску, у Горадні еў дранікі, прыгатаваныя маёй мамай, бегаў па касьцёлах і патрабаваў, каб я запісаўся ў беларускія нацыяналісты. Гэты нумар у яго, праўда, не прайшоў, затое ён сам запісаўся ў Міжнародную асацыяцыю беларусістаў, сябрам якой зьяўляецца да гэтага часу.

У яго лепшая бібліятэка беларускіх кніг у Сібіры. Ён чытае спецкурс па гісторыі беларускай літаратуры. Раз на паўгода я шлю яму пасылку, і ён пачынае закідваць мяне мэяламі па электроннай пошце (усё-ткі таньней, чым тэлефанаваць азін аднаму). З апошніх кніг ён высока ацаніў том Алеся Гаруна ў серыі “Беларускі кнігазбор”, “Як жылі нашы продкі” Адама Мальдзіса (на Мальдзіса ён увозуле ледзь ня моліца) і апошні зборнік Анатоля Сыса...

І калі вы, шаноўныя чытачы, сумняецеся ў тым, ці патрэбныя каму-небудзь у сьвеце нашыя мова і культура, прыгадайце Лёшку Мусорына, барадатага сьнежнага чалавека з Сібіры, які піша па-беларуску хоку і ў размовах цытуе “Камедыю” Каятана Марашэўскага.

Аляксандр ФЯДУТА

Кароткія вершы

* * *

Будынак, аздоблены гатычнымі вежамі,
Далёкі гук кляштарнага звону
І водар урачыстай белаай ружы...
На мяжы начы і дня ўваскрасае
Сярэднявечча.

* * *

Я хацеў бы быць князем у маленькай дзяржаве
Недзе на ўскраіне Еўропы,

Воддаць ад крызісаў і войнаў.
Я кіраваў бы са сваёй няшумнай сталіцы
Невялікім хрысціянскім народам.
Па сьвятах
Над горадам гучалі б званы,
І над вежай
                                    старажытнага родавага замку
Лунаў бы белы сыяг продкаў.
А на ім – герб: Зьмяя і Голуб.
Па вечарах я спускаўся б у бібліятэку,
І старыя пергаменты
                                    апавядалі б мне пра мінулае.
А раніцай гукі прыдворнага маршу
Абвяшчалі б пачатак новага дня.
...Я, напэўна, быў бы такі шчасьлівы,
Што нават не пісаў бы вершаў.

AD MORTEM MAGISTRI

Гуру!
Я схіляю калені перад тваёй труной,
І гаротная сьляза сыцякае па маёй шчацэ.
Ніколі мне ўжо не пачуць поўных
Мудрасьці словаў тваіх,
І ніколі ў гадзіну маіх трывог
Ж хваляваньняў
Не прагучаць добрыя павучаньні твае.
У адзіноцтве мне трэба ісьці,
Спатыкацца і падаць,
Уставаць і падаць зноў,
У кроў разьдзіраючы калені.
І за ўсё гэта я хачу толькі адной
Узнагароды –
Адной-адзінай сьлязы майго вучня
У канцы шляху.

* * *

Аднойчы ўначы я прачнуўся і зразумеў,
Што наша Зямля – карабель,
Неба – ветразь.
Вятры Космасу нападваюць яго,
І мы ляцім у Бясконцасьць...

* * *

Калісьці ў маленькай недарагой
кавярні на раздарожжы
Я спаткаю сябра, якога ня бачыў
Дзесяць, або дваццаць,
а можа, і болей гадоў.
Мы сядзем за столік, замовім віна
і лёгкай закусці,
І — я прашу Бога – каб нам было
пра што паразмаўляць.

* * *

Княжацкі меч пад шклом у музеі
Зьзяе халоднай чысьцінёй клінка.
І толькі падчас заходу сонца
На ім выступаюць плямы крыві.

* * *

Кветка лотаці
Раскрываецца насустрач Поўні
Пад небам паўднёвай ночы...
Вандраваньне ў Краіну Усходу.

* * *

Нырэц, калі шукае жэмчуг,
Рызыкуе сваім жыцьцём.
Паэт рызыкуе душой
У пошуках слова.

* * *

На пялёстках
Асеньняй позьняй ружы
Не растае першы сьнег.

* * *

Дымы над комінамі
Ў празрыстым паветры
Нагадаюць чараду драконаў.

* * *

Кактус на халодным зімовым акне –
Пасол далёкай паўднёвай краіны —
Раскрывае сваю цудоўную кветку.

* * *

Распасьцёртыя крылы матылька –
Старонкі разгорнутай кнігі.
Хто прачытае тайнапіс іх узораў?

* * *

Начны горад з борту самалёту
Нагадвае перакулены купал неба,
Аздоблены агнямі цудоўных сузор'яў.

* * *

Галера, якая ідзе на вёслах,
Нагадвае нейкую дзіўную мнаганожку,
Што бяжыць па паверхні мора.

* * *

Царква. Побач з ёй — званіца
Пад купалам залатым, агністым –
Сьвечка, пастаўленая Богу.

* * *

Поўня. На падлозе
Цень ад акна –
Лацінскі крыж.

* * *

Чытаючы кнігу вершаў
На мове далёкай краіны
Адпачываю ад бедаў Радзімы.

* * *

Зіма.
Па ўзорах на шыбе
Варажу, як па лініях далоні.

* * *

Белы аркуш паперы,
Як першы некрануты сьнег –
Шкада брудзіць атрамантам.

* * *

Гукі польскай мовы
Нагадаюць шум прыбою.
Хваля шамаціць, варушыць каменьчыкі.

* * *

Школьны працаўнік – шпрыц,
Шпрыц для ін'екцыі ведаў.

* * *

Калі я малюся Богу,
Не за сябе – за краіну,
Аднаго толькі прашу:
Божа, пашлі ёй праведніка.